

D E K R E T

z dnia 24 czerwca 1953 r.

o dostarczaniu środków transportowych dla potrzeb obrony Państwa.

Art. 1. 1. Przepisy dekretu stoczą się do następujących środków transportowych:

- 1) pojazdów mechanicznych,
- 2) koni w wieku od 4 do 16 lat,
- 3) wozów z uprzężą,
- 4) rowerów.

2. W rozumieniu dekretu uważa się:

- 1) za pojazdy mechaniczne — samochody osobowe, ciężarowe i specjalne wszystkich marek i typów (z wyjątkiem trolejbusów i samochodów o napędzie elektrycznym), autobusy, ciągniki drogowe, traktory, motocykle (z wyjątkiem wymienionych w ust. 3), przyczepy i naczepy samochodowe — choćby pojazdy te nie były dopuszczone do ruchu na drogach publicznych,
- 2) za wozy z uprzężą — pojazdy osobowe i wozy jedno- lub dwudyszlowe, na kołach o obręczach żelaznych lub ogumionych i sanie — wraz z uprzężą.

3. Przepisy dekretu dotyczące rowerów stosuje się również do rowerów z silnikami pomocniczymi o pojemności skokowej do 50 cm³ i motocykli z silnikami o tej samej pojemności.

4. Ilekroć w dekrecie jest mowa o właścicielu środka transportowego, rozumie się przez to osoby fizyczne i prawne, mające środki transportowe w swoim użytkowaniu. W odniesieniu do środków transportowych, stanowiących własność Państwa, przepisy dekretu dotyczące właścicieli mają zastosowanie do organów administracji państwowej, instytucji, zakładów i przedsiębiorstw państwowych, w których użytkowaniu te środki się znajdują.

Art. 2. 1. Właściciele środków transportowych są obowiązani:

- 1) przedstawiać pojazdy mechaniczne do przeglądu i klasyfikacji,
- 2) zgłaszać konie i wozy z uprzężą do rejestracji oraz przedstawiać je do przeglądu i klasyfikacji,
- 3) zgłaszać zmiany w stanie pojazdów mechanicznych, koni i wozów,
- 4) utrzymywać — po przeglądzie i klasyfikacji — pojazdy mechaniczne i wozy z uprzężą w dobrym stanie technicznym.

2. Dokonywanie — po przeglądzie i klasyfikacji — takich przeróbek pojazdów mechanicznych, które uniemożliwiają użytkowanie tych pojazdów zgodnie z ich pierwotnym przeznaczeniem lub powodują zasadniczą zmianę w konstrukcji pojazdu, wymaga zezwolenia właściwego organu administracji państwowej. Po dokonaniu przeróbek tego rodzaju pojazdy mechaniczne powinny być przez właścicieli przedstawione do przeglądu i klasyfikacji.

3. Przegląd i klasyfikacja pojazdów mechanicznych (ust. 1 pkt 1 i ust. 2) oraz koni i wozów z uprzężą (ust. 1 pkt 2) ma na celu stwierdzenie ich przydatności dla potrzeb obrony Państwa.

Art. 3. 1. Obowiązek przedstawienia pojazdu mechanicznego do przeglądu i klasyfikacji (art. 2 ust. 1 pkt 1) zostaje dopełniony przez przedstawienie pojazdu do rejestracji do właściwego organu administracji państwowej w myśl przepisów o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych.

2. Przeglądu i klasyfikacji przerobionego pojazdu mechanicznego (art. 2 ust. 2) dokonuje organ wymieniony w ust. 1 niezależnie od rejestracji przewidzianej w przepisach o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych.

Art. 4. Niezależnie od przeglądów i klasyfikacji pojazdów mechanicznych, przeprowadzanych w myśl art. 2 i 3, Rada Ministrów może zarządzić ogólny przegląd i klasyfikację pojazdów mechanicznych wszystkich lub niektórych marek i typów na obszarze całego Państwa lub jego części.

Art. 5. 1. Rada Ministrów może nałożyć na właścicieli pojazdów mechanicznych, koni i wozów z uprzężą obowiązek dostarczenia tych środków transportowych do próbnego poboru.

2. Rada Ministrów może nałożyć na właścicieli środków transportowych, które przy próbnym poborze zostały uznane za przydatne dla potrzeb obrony Państwa, obowiązek przekazania ich Siłom Zbrojnym na czas określony, nie dłuższy od dwóch miesięcy.

3. Przekazanie środków transportowych Siłom Zbrojnym na podstawie ust. 2 nie powoduje przejścia prawa własności tych środków na Państwo.

4. Środki transportowe przekazane Siłom Zbrojnym na czas określony powinny być zwrócone właścicielom najpóźniej w ciągu 7 dni po upływie terminu określonego przez Radę Ministrów (ust. 2).

Art. 6. 1. Jeżeli interes obrony Państwa tego wymaga, Rada Ministrów może nałożyć na właścicieli środków transportowych obowiązek dostarczenia ich do poboru i przekazania Siłom Zbrojnym na czas nie oznaczony.

2. Obowiązek wymieniony w ust. 1 trwa do czasu uchylenia go przez Radę Ministrów.

3. Przekazanie środków transportowych Siłom Zbrojnym na podstawie ust. 1 nie powoduje przejścia prawa własności tych środków na Państwo.

4. Środki transportowe przekazane Siłom Zbrojnym na podstawie ust. 1 na czas nie oznaczony powinny być zwrócone właścicielom najpóźniej w ciągu 30 dni, licząc od dnia uchylenia obowiązku dostarczenia i przekazania środków transportowych (ust. 2).

5. Rada Ministrów może upoważnić Ministra Obrony Narodowej do zatrzymania pobranych środków transportowych na stałe w posiadaniu Sił Zbrojnych. W tym przypadku prawo własności środków transportowych nie stanowiących własności Państwa przechodzi na Państwo.

Art. 7. 1. W razie mobilizacji i w czasie wojny obowiązek wymieniony w art. 6 ust. 1 powstaje z mocy samego prawa i ciąży na właścicielach środków transportowych do czasu uchylenia go przez Radę Ministrów.

2. Środki transportowe przekazane Siłom Zbrojnym na podstawie ust. 1 pozostają na stałe w posiadaniu Sił Zbrojnych. Jeżeli nie były one własnością Państwa, przechodzą na własność Państwa z chwilą przekazania ich Siłom Zbrojnym.

Art. 8. 1. W przypadkach określonych w art. 5, 6 i 7 dostarczanie środków transportowych do próbnego poboru lub poboru następuje na skutek zarządzenia Ministra Obrony Narodowej. Zarządzenie to określa równocześnie terminy i miejsce dostarczania środków transportowych.

2. Dostarczone do próbnego poboru i poboru środki transportowe zostają poddane przeglądowi i klasyfikacji.

3. Organ przeprowadzający próbny pobór lub pobór ustala równocześnie wartość, przekazanych środków transportowych i doręcza właścicielom niezwłocznie orzeczenie o pobraniu tych środków.

Art. 9. 1. Na właścicielach środków transportowych ciąży obowiązek posiadania przedmiotów niezbędnych do utrzymywania i użytkowania tych środków.

2. Przedmioty wymienione w ust. 1 powinny być przez właścicieli środków transportowych dostarczane ze środkami transportowymi do przeglądu i klasyfikacji, próbnego poboru i poboru oraz przekazywane Siłom Zbrojnym.

3. Pojazdy mechaniczne powinny być przez właścicieli dostarczane do próbnego poboru i poboru oraz przekazywane Siłom Zbrojnym z paliwem umożliwiającym odbycie 300 km drogi, a konie — z paszą (20 kg siana na jednego konia).

4. Prezes Rady Ministrów ustali wykazy przedmiotów niezbędnych do utrzymywania i użytkowania środków transportowych oraz terminy powstania obowiązku posiadania tych przedmiotów przez właścicieli środków transportowych.

Art. 10. W razie niedostarczenia środka transportowego do przeglądu i klasyfikacji, do próbnego poboru lub poboru w czasie i miejscu oznaczonych przez właściwy organ administracji państwowej — organ ten może zarządzić przymusowe ich dostarczenie na koszt właściciela.

Art. 11. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia własność i tryb postępowania organów admini-

nistracji państwowej w sprawie rejestracji, przeglądu i klasyfikacji, próbnego poboru i poboru, prowadzenia ewidencji środków transportowych dla potrzeb obrony Państwa i zwrotu tych środków właścicielom oraz w sprawie udzielania zezwoleń na przeróbkę pojazdów mechanicznych.

Art. 12. Za przekazane Siłom Zbrojnym środki transportowe, które przeszły na własność Państwa na podstawie art. 6 ust. 5 lub art. 7 ust. 2, przysługuje właścicielowi odszkodowanie równe wartości środka transportowego ustalonej przy poborze.

Art. 13. 1. Środki transportowe, które na podstawie art. 5 i 6 zostają właścicielowi zwrócone, podlegają w chwili zwrotu ponownemu przeglądowi i klasyfikacji przez właściwy organ administracji państwowej. Stwierdzone przy tym przeglądzie częściowe zużycie lub uszkodzenie środka transportowego zostaje opisane i oszacowane.

2. Jeżeli częściowe zużycie lub uszkodzenie dotyczy środka transportowego nie stanowiącego własności Państwa i przekracza 10% wartości ustalonej przy poborze, przysługuje właścicielowi tego środka odszkodowanie odpowiadające stopniowi częściowego zużycia lub uszkodzenia.

Art. 14. Jeżeli środek transportowy nie stanowiący własności Państwa, który podlega zwrotowi (art. 5 i 6), nie może być właścicielowi zwrócony wskutek zupełnego zniszczenia lub z innych podobnych przyczyn, przysługuje mu odszkodowanie równe wartości tego środka ustalonej przy próbnym poborze lub poborze.

Art. 15. 1. Roszczenie o odszkodowanie określone w art. 12 przedawnia się po upływie 6 miesięcy licząc od dnia uchylenia przez Radę Ministrów obowiązków wymienionych w art. 6 i 7.

2. Roszczenia o odszkodowanie wymienione w art. 13 i 14 nie można dochodzić po upływie 30 dni licząc od dnia zwrotu właścicielowi środka transportowego lub zawiadomienia go o niemożności zwrotu (art. 14).

Art. 16. Przewodniczący Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego w porozumieniu z Ministrami Obrony Narodowej i Finansów ustali ceny środków transportowych, zasady ustalania i wypłaty odszkodowań za te środki (art. 12 — 14) oraz własność i tryb postępowania organów administracji państwowej w tych sprawach.

Art. 17. Właściciel ponosi koszty i ryzyko, połączone z dostarczeniem środka transportowego do przeglądu i klasyfikacji, do próbnego poboru i poboru oraz koszty połączone z utrzymaniem środka transportowego — do chwili doręczenia orzeczenia o pobraniu tego środka.

Art. 18. Przepisy art. 8 i 10 — 17 stosuje się odpowiednio do przedmiotów niezbędnych do utrzymywania i użytkowania środków transportowych oraz do paliwa i paszy (art. 9 ust. 3).

Art. 19. 1. Kto wbrew obowiązkowi wynikającemu z dekretu lub z przepisów na jego podstawie wydanych:

- 1) nie przedstawia pojazdu mechanicznego do przeglądu i klasyfikacji,
- 2) nie zgłasza konia lub wozu z uprzężą do rejestracji albo nie przedstawia go do przeglądu i klasyfikacji,
- 3) nie zawiadamią właściwego organu administracji państwowej o zmianach w stanie pojazdu mechanicznego, konia lub wozu,
- 4) po przeglądzie i klasyfikacji nie utrzymuje pojazdu mechanicznego lub wozu z uprzężą w dobrym stanie technicznym,
- 5) bez zezwolenia właściwego organu administracji państwowej dokonuje — po przeglądzie i klasyfikacji — takiej przeróbki pojazdu mechanicznego, która uniemożliwia użytkowanie tego pojazdu zgodnie z pier-

wolnym jego przeznaczeniem lub powoduje zasadniczą zmianę w jego konstrukcji albo nie przedstawia przerobionego pojazdu mechanicznego do przeglądu i klasyfikacji

— podlega karze aresztu do 3 miesięcy i grzywny do 3.000 zł albo jednej z tych kar.

2. Orzekanie następuje w trybie postępowania karno-administracyjnego.

3. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu określonego w ust. 1 w czasie mobilizacji lub wojny

— podlega karze więzienia do lat 3 lub aresztu do lat 3.

Art. 20. 1. Kto wbrew obowiązkowi wynikającemu z dekretu lub przepisów na jego podstawie wydanych:

1) nie przedstawia środka transportowego z przedmiotami niezbędnymi, paliwem i pasażem do próbnego poboru lub poboru,

2) obniża wartość użytkową środka transportowego w celu uniknięcia obowiązku przekazania go Siłom Zbrojnym,

3) nie przekazuje środka transportowego z przedmiotami niezbędnymi, paliwem i pasażem Siłom Zbrojnym albo przekazanie udaramnia lub utrudnia

— podlega karze więzienia do lat 2.

2. Jeżeli sprawca dopuszcza się czynu w czasie mobilizacji lub wojny

— podlega karze więzienia od roku do lat 10.

3. W przypadku skazania za przestępstwo określone w ust. 1 lub 2 sąd może orzec niezależnie od kary pozbawienia wolności — karę grzywny oraz ponadto przepadek środka transportowego z przedmiotami niezbędnymi.

Art. 21. 1. Przepisy dekretu nie mają zastosowania do środków transportowych będących w posiadaniu organów administracji wojskowej i bezpieczeństwa publicznego.

2. Przepisy dekretu nie mają zastosowania do środków transportowych:

1) przydzielonych do użytku służbowego:

a) osób wchodzących w skład Rady Państwa,

b) osób wchodzących w skład Rządu,

c) Marszałka i wicemarszałków Sejmu,

d) Prokuratora Generalnego Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej,

e) Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego,

f) przewodniczących prezydiów wojewódzkich rad narodowych (Rad Narodowych m. st. Warszawy i m. Łodzi),

g) kierownictwa partii politycznych i związków zawodowych według wykazu ustalonego przez Prezydium Rządu;

2) służących do osobistego lub służbowego użytku:

a) uwierzytelnionych w Polsce przedstawicieli dyplomatycznych państw obcych,

b) przedstawicieli dyplomatycznych państw obcych,

c) osób należących do personelu przedstawicielstw dyplomatycznych państw obcych, jeżeli posiadają obywatelstwo państwa wysyłającego — z zastrzeżeniem wzajemności,

d) instytucji międzynarodowych i osób, korzystających z prawa zakrajowości na mocy ustaw, umów lub powszechnie ustalonych zwyczajów międzynarodowych.

3. Prezydium Rządu może zwolnić organy administracji państwowej oraz instytucje, przedsiębiorstwa i organizacje nie wymienione w ust. 2 od wszystkich lub niektórych obowiązków wymienionych w art. 2—7.

4. Rada Ministrów może zwolnić właścicieli środków transportowych od wszystkich lub niektórych obowiązków wymienionych w art. 2—7 w odniesieniu do niektórych rodzajów środków transportowych.

Art. 22. Dekret nie narusza przepisów o dostarczaniu środków przewozowych na rzecz wojska i służby bezpieczeństwa publicznego w czasie pokoju oraz przepisów o ruchu pojazdów mechanicznych na drogach publicznych.

Art. 23. Traci moc rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 8 listopada 1927 r. o obowiązku odstępowania zwierząt pociagowych, wozów, pojazdów mechanicznych i rowerów dla celów obrony Państwa (Dz. U. z 1939 r. Nr 74, poz. 502).

Art. 24. Wykonanie dekretu porucza się Prezesowi Rady Ministrów, Przewodniczącemu Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego, Ministrom: Obrony Narodowej, Transportu Drogowego i Lotniczego, Finansów oraz innym zainteresowanym ministrom.

Art. 25. Dekret wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Przewodniczący Rady Państwa A. Zawadzki
Sekretarz Rady Państwa: M. Rybicki